

Izgradnja ekološkog centra u Vukovarsko-srijemskoj županiji iz perspektive poljoprivrednika i administracije

Gagro, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:318540>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-04**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek - Repository of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Iva Gagro

Diplomski studij Ekološka poljoprivreda

IZGRADNJA EKOLOŠKOG CENTRA U VUKOVARSKO SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI
IZ PERSPEKTIVE POLJOPRIVREDNIKA I ADMINISTRACIJE

Diplomski rad

Osijek, 2022.

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK**

Iva Gagro

Diplomski studij Ekološka poljoprivreda

**IZGRADNJA EKOLOŠKOG CENTRA U VUKOVARSKO SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI
IZ PERSPEKTIVE POLJOPRIVREDNIKA I ADMINISTRACIJE**

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. Prof.dr.sc. Karolina Vradenčić, predsjednik

2. Prof.dr.sc. Mirjana Brmež, mentor

3. Prof.dr.sc. Brigita Popović, član

Osijek, 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREGLED LITERATURE	3
2.1. SWOT analiza ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj	3
2.2. Razvoj ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj	8
2.2.1. Prikaz stanja i trendova u ekološkoj poljoprivredi	10
2.3. Ekološka poljoprivreda u Vukovarskoj – srijemskoj županiji.....	13
2.3.1. Primjeri uspješnih projekata u Vukovarsko – srijemskoj županiji	15
3.2. Zakonska regulativa u ekološkoj poljoprivredi	22
3.2.1. Zakonska regulativa u ekološkoj poljoprivredi prije pristupanja u Europsku Uniju	22
3.2.2. Zakonska regulativa u ekološkoj poljoprivredi nakon pristupanja EU	23
4. IZGRADNJA EKOLOŠKOG CENTRA U VUKOVARSKO – SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI.....	26
5. ISKUSTVA POLJOPRIVREDNIKA I ADMINISTRACIJE	28
5.1. Upravni odjel za poljoprivredu Vukovarsko – srijemske županije	28
5.2. Savjetodavna služba Vukovarsko –srijemske županije	29
5.3. Razvojna agencija Vukovarsko – srijemske županije	29
5.4. Stavovi poljoprivrednika	30
5.4.1. OPG Darko Juzbašić.....	30
5.4.2. OPG Kruno Šarić.....	31
6. ZAKLJUČAK	33
7. POPIS LITERATURE	35
8. SAŽETAK.....	38
9. SUMMARY	40
10. POPIS TABLICA.....	42
TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	
BASIC DOCUMENTATION CARD	

1. UVOD

U klasičnoj konvencionalnoj poljoprivredi je evidentno prekomjerno i neracionalno trošenje neobnovljivih prirodnih resursa, kao i razne mjere koje ostavljaju trajne štetne posljedice na cjelokupnu prirodu i prirodne procese remeteći tako milijardama godina uspostavljanu ravnotežu u prirodi. Moderna znanost utvrdila je da veliki broj bolesti ima izravnu uzročnu vezu s kvalitetom hrane koju jedemo i pojavom raznih rezidua koje ostaju u biljkama nakon primjene raznih kemijskih sredstava u agrotehnici.

Ekološka poljoprivreda predstavlja poljoprivredu koncipiranu tako da štiti tlo, vodu, zrak, biljne i animalne te genetske resurse, nije za okoliš degradirajuća, tehnički je primjerena, ekonomski opstojna, a socijalno prihvatljiva. Za razliku od konvencionalne poljoprivrede koja se temelji na visokim unosima izvan farme, ekološka poljoprivreda propagira što manji unos izvan farme. Zato neki znanstvenici za ekološku poljoprivredu kažu da predstavlja brak između ekologije i poljoprivrede. (Kisić, 2014.)

Kod zagovaranja ekološke poljoprivredne iznimno je važna teza kako je ekološka poljoprivreda ekonomski jednako učinkovita, a ekološki manje rizična od konvencionalne (Cifrić, 2003). Proizvodna učinkovitost se razlikuje ovisno o istraživanjima, jedna tvrde da nema prevelike razlike u prinosima, a druga ističu oko 20 % manji prinos primjenom ekološke poljoprivrede naspram konvencionalne. No, u jednome se uglavnom svi autori slažu i istraživanja većinom daju slične rezultate, a to uključuje konstataciju da se primjenom ekoloških principa proizvodnje uvelike smanjuju troškovi energije, kao i troškovi vezani uz uporabu umjetnih gnojiva i raznih kemijskih preparata kao što su pesticidi, herbicidi, fungicidi i dr. (Renko i Bošnjak, 2009.)

Upotreba kemijskih preparata je u ekološkoj poljoprivredi svedena na minimum za razliku od konvencionalne proizvodnje koja bez njih ne bi mogla funkcionirati. Unos pesticida je u organskom uzgoju smanjen za 97 % što je iznimno bitan podatak s obzirom na njihovu štetnost u hrani i okolišu, a uporaba GMO- a je u potpunosti zabranjena.

U posljednje vrijeme sve više je uočen problem nezdrave prehrane, stanovništvo diljem svijeta sve više prepoznaje hranu iz ekološkog uzgoja kao hranu visoke kvalitete koja za sebe veže samo pozitivne posljedice, kako za potrošače, tako i za okoliš. Stoga ne čudi činjenica da je uočen porast bavljenja ekološkom proizvodnjom a samim time i težnja ljudi da se zdravo hrane.

Osim toga, mala obiteljska poljoprivredna gospodarstva danas teško mogu opstati u moru velikih poljoprivrednih kompanija, a upravo ekološka poljoprivreda može pozitivno utjecati na stabilnost određenog geografskog prostora. Njome se otvaraju mogućnosti za smanjenje iseljavanja seoskog stanovništva, potiče razvoj lokalne ekonomije i očuvanje ruralne zajednice te jača status poljoprivrednika u društvu (Šiljković, 2001.)

Vukovarsko – srijemsku županiju karakterizira bogata prirodna i kulturna baština te povoljan geografski položaj, što su sve dobri preduvjeti za ekološku proizvodnju. Na području županije imamo dovoljan broj proizvođača koji se bave ekološkom proizvodnjom, koji žive ekološkim načinom života i samim time su u svoju proizvodnju uveli praktične metode i spoznaje o ekološkoj proizvodnji hrane.

2. PREGLED LITERATURE

Hrvatska ekološka poljoprivredna proizvodnja još uvijek značajno zaostaje za ekološkom poljoprivredom razvijenih zapadnoeuropskih i drugih razvijenih zemalja svijeta. Najbolji način za analizu stanja ekološke proizvodnje je izrada SWOT analize.

SWOT analiza pruža značajne informacije o organizaciji i isplativosti budućih ulaganja u ekološku poljoprivredu. Dvije perspektive karakteristične su za ovu analizu: organizacijska koju uvjetuju događaji u prošlosti i sadašnjosti, te perspektivna koje je orijentirana prema budućnosti. Ovo je izrazito jednostavan, ali vjeran, pokazatelj koji ukazuje na slabosti i snage ekološkog načina proizvodnje, ali također analizira i mogućnosti te upozorava na prijetnje koje vrebaju iz okoline.

SWOT analiza sastoji se od 4 kategorije pomoću kojih je analizirana ekološka proizvodnja: S – snage (strenghts) W – slabosti (weaknessess) O – mogućnosti (opportunities) T – prijetnje (threats).

2.1. SWOT analiza ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj

Ministarstvo poljoprivrede za potrebe izrade Nacionalnog akcijskog plana razvoja ekološke poljoprivrede (2022.) radi SWOT analizu ekološke poljoprivrede u Hrvatskoj.

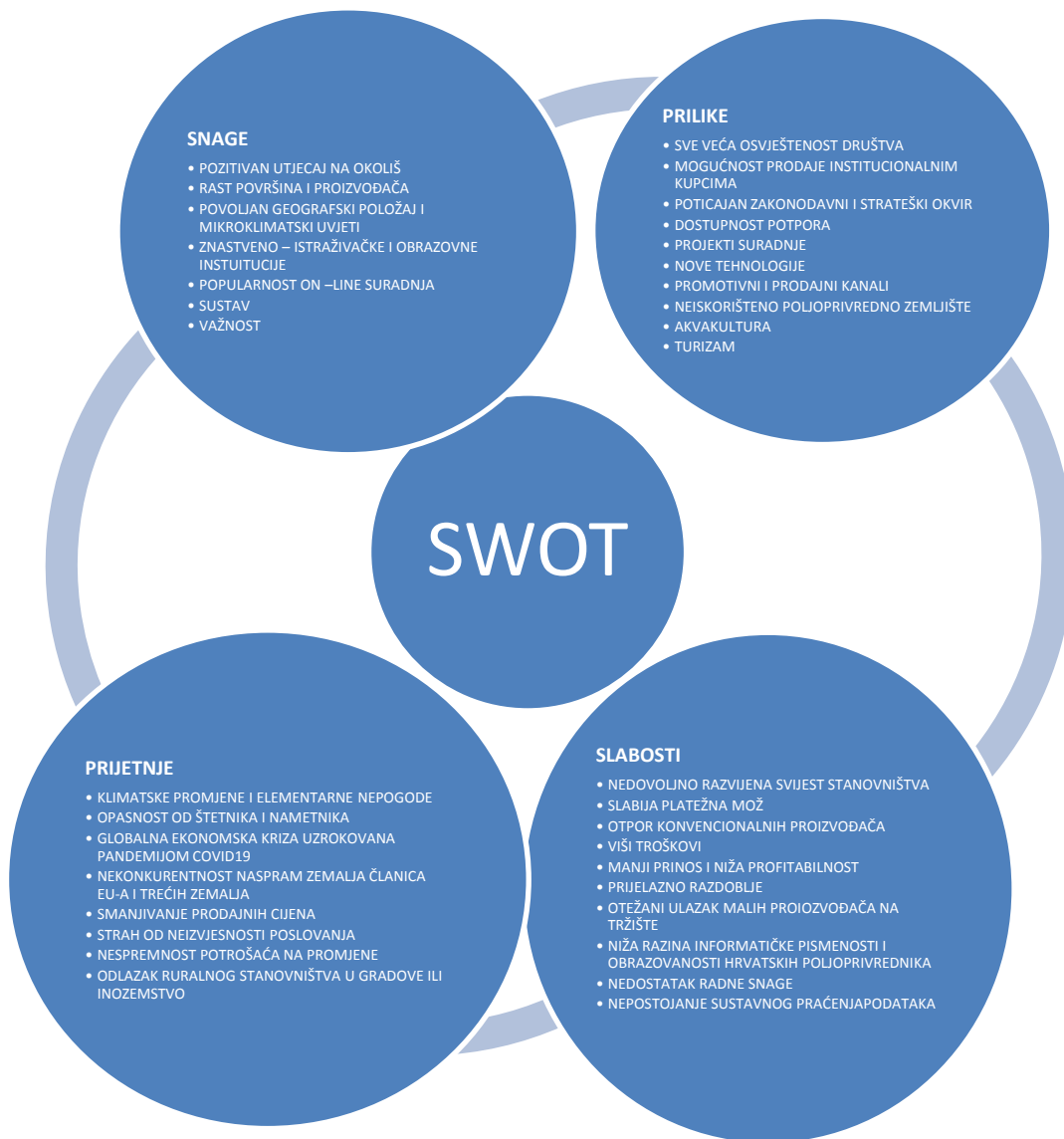
Kao najvažnije snage ističu veliki rast površina pod ekološkom proizvodnjom i uspostavljen sustav za poticanje razvoja ekološke poljoprivrede.

Najvažnije prilike smatraju rastući trend zdravog načina života te Zakonodavni i strateški okvir na EU razini koji potiče razvoj ekološke poljoprivrede (npr. cilj postizanja 25% površine u EU pod ekološkom proizvodnjom, Europski zeleni plan, Strategija "od polja do stola", itd.)

Kao najveće slabosti vide nedovoljno razvijenu svijest te slabiju platežnu moć hrvatskih stanovnika u odnosu na stanovnike razvijenijih zemalja članica EU-a, kompleksnost

administracije za ekološku proizvodnju, i nedovoljnu dostupnost repromaterijala za ekološku proizvodnju (Slika 1.).

Najveće prijetnje vide u klimatskim promjenama, elementarnim nepogodama, ne konkurentnost hrvatskih ekoloških proizvođača naspram proizvođača iz drugih zemalja članica EU-a i trećih zemalja, odlazak ruralnog stanovništva u gradove ili inozemstvo i dr.

Slika 1. SWOT analiza ekološke poljoprivrede

izvor: Iva Gagro

SNAGE

- Ekološki način proizvodnje podrazumijeva proizvodnju visokokvalitetne i zdrave hrane s niskim utjecajem na okoliš
- Veliki rast površina pod ekološkom proizvodnjom u posljednjem desetljeću
- Najveći rast broja ekoloških proizvođača u EU u posljednjem desetljeću
- Povoljan geografski položaj i mikroklimatski uvjeti u RH
- Dostupnost prirodnih resursa za razvoj ekološke poljoprivrede (tlo, voda, zrak)
- Uspostavljen sustav za poticanje razvoja ekološke poljoprivrede (zakonska regulativa, nositelji poljoprivredne politike, sustav nadzora i certifikacije, sustav potpora)
- Prepoznata važnost ekološke poljoprivrede od strane nadležnih tijela (postojanje posebne vrste mjera za poticanje razvoja ekološke poljoprivrede -Mjera 11 Ekološki uzgoj u okviru Programa ruralnog razvoja i mjere 11.9. Prijelaz na sustave za okolišno upravljanje i reviziju te ekološku akvakulturu Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo)
- Iskorištenost površina od 71,19% je ostvareno kao rezultat isplata iz podmjere 11.1., a rezultati iz podmjere 11.2. pokazuju iskorištenost površina od čak 120,41%
- Međusobna suradnja ekoloških proizvođača (primjerice sudjelovanjem u udruženjima ekoloških proizvođača)
- Postojanje znanstveno-istraživačkih i obrazovnih institucija koje educiraju buduće poljoprivrednike i javnost o važnosti ekološke proizvodnje te rade na razvoju novih tehnologija za primjenu u ekološkoj proizvodnji (npr. novi smjerovi na fakultetima kao što su smjer Digitalna poljoprivreda na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku)
- Sve veća popularnost online platformi koje omogućuju prodaju, kupnju i promociju ekoloških proizvoda te služe kao alat za informiranje kupaca o pojedinim ekološkim proizvodima (npr. eCeker, VeeMee)

SLABOSTI

- Nedovoljno razvijena svijest te slabija platežna moć hrvatskih stanovnika u odnosu na stanovnike razvijenijih zemalja članica EU-a
- Otpor konvencionalnih proizvođača prelasku na ekološki način proizvodnje
- Manji prinos, niža profitabilnost, viši troškovi ekološke poljoprivredne proizvodnje u odnosu na konvencionalne
- Kompleksnost administracije za ekološku proizvodnju

- Prilikom trajanja prijelaznog razdoblja za prelazak s konvencionalnog na ekološki način proizvodnje, poljoprivrednici nisu u mogućnosti ostvarivati prihode od prodaje ekoloških proizvoda
- Nedovoljna dostupnost repromaterijala za ekološku proizvodnju
- Rasprostranjenost velikog broja manjih subjekata koji se bave ekološkom proizvodnjom (mali broj poljoprivrednih površina po poljoprivredniku)
- Otežani ulazak malih proizvođača na tržište (npr. preko maloprodajnih kanala kao što su trgovački lanci s obzirom da posrednici u prodaji traže cijene ulaska koje su niže od troškova proizvodnje)
- Većina hrvatskih ekoloških proizvođača ne posjeduje dovoljno velike proizvodne kapacitete koji bi mogli adekvatno opskrbiti potražnju za njihovim proizvodima te im nedostaje radne snage
- Nedovoljno iskorišten potencijal plasiranja ekoloških poljoprivrednih proizvoda u turizmu
- Niža obrazovna struktura poljoprivrednika te niža razina informatičke pismenosti hrvatskih poljoprivrednika (npr. za korištenje online alata za promociju ekoloških proizvoda i informiranje o novostima iz ekološkog sektora)
- Nepostojanje sustavnog praćenja podataka o pojedinim segmentima ekološke poljoprivrede (npr. podaci o prodaji i promociji, cijenama i potrošnji ekoloških proizvoda) te nedostupnost pojedinih podataka iz sektora za statističku obradu

PRILIKE

- Sve veća osviještenost društva o važnosti očuvanja planeta Zemlje i razvoja održivog sustava hrane u svijetu
- Rastući trend zdravog načina života
- Rastuća potražnja za ekološkim poljoprivrednim proizvodima
- Podizanje svijesti javnosti o prednostima ekoloških poljoprivrednih proizvoda kroz organizaciju edukativnih i informativnih aktivnosti
- Potencijal prodaje ekoloških poljoprivrednih proizvoda kroz izvoz i turizam
- Potencijal plasiranja proizvoda u sklopu biookruga
- Mogućnost prodaje ekoloških proizvoda ne samo fizičkim osobama nego i institucionalnim kupcima (npr. škole, domovi, bolnice isl.)

- Zakonodavni i strateški okvir na EU razini potiče razvoj ekološke poljoprivrede (npr. cilj postizanja 25% površine u EU pod ekološkom proizvodnjom, Europski zeleni plan, Strategija "od polja do stola", itd.)
- Dostupnost potpora iz nacionalnih i EU izvora za poticanje razvoja ekološke poljoprivrede
- Iskorištavanje sredstava za ruralni razvoj te akvakulturu iz novog proračunskog razdoblja
- Sudjelovanje dionika sustava ekološke poljoprivrede u provedbi projekata lokalne, regionalne i međudržavne suradnje
- Upotreba novih tehnologija u proizvodnji ekoloških proizvoda (npr. digitalnih alata)
- Veliki raspon kanala za promociju i prodaju ekoloških proizvoda (npr. online i offline alati)
- Prilike za plasman proizvoda kroz kratke opskrbne lance (npr. izravna internetska prodaja, kućna dostava)
- Mogućnost uspostave ekološke poljoprivredne proizvodnje na dosad neiskorištenim poljoprivrednim zemljištima
- Proizvodnja ekoloških proizvoda u akvakulturi (uzgoj slatkovodne i morske ribe na ekološki način)

PRIJETNJE

- Klimatske promjene i elementarne nepogode
- Opasnost od štetočina i nametnika u poljoprivrednoj proizvodnji
- Globalna ekonomska kriza uzrokovana pandemijom COVID-19
- Ne konkurentnost hrvatskih ekoloških proizvođača naspram proizvođača iz drugih zemalja članica EU-a i trećih zemalja
- Nedostatak zaštite od pesticida i adekvatnih agro inputa pogodnih za ekološku proizvodnju
- Veća konkurencija ekoloških proizvoda na tržištu prisiljava proizvođače na smanjivanje prodajnih cijena te često onemogućuje pokrivanje troškova proizvodnje
- Strah od gubitka postojećih kupaca uslijed podizanja cijena proizvoda, strah od većih troškova poslovanja i otpor promjenama kod konvencionalnih proizvođača u slučaju prelaska na ekološki način proizvodnje

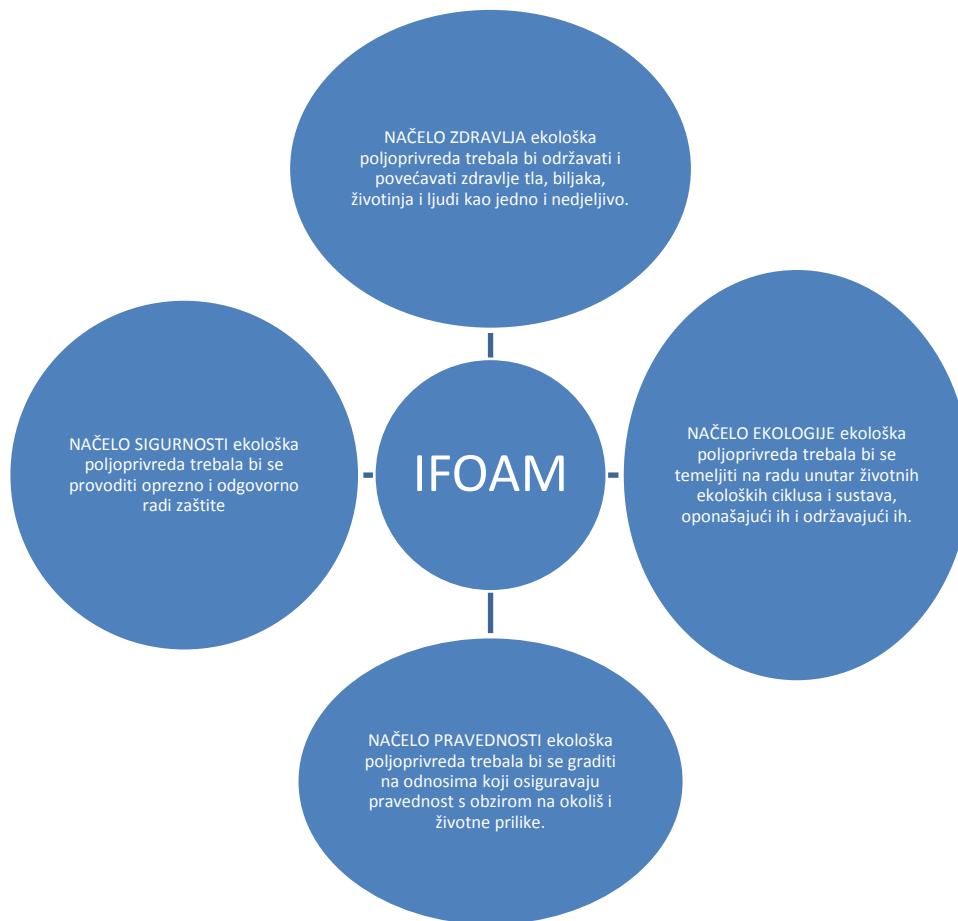
- Lojalnost potrošača postojećim proizvođačima te pristranost potrošača proizvođačima s dugogodišnjom tradicijom proizvodnje ekoloških proizvoda što otežava ulazak novih proizvođača na tržište
- Odlazak ruralnog stanovništva u gradove ili inozemstvo

2.2. Razvoj ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj

Unazad nekoliko godina raste interes brojnih dionika za ekološkom poljoprivredom, kako na globalnoj, tako i na nacionalnoj razini. Republika Hrvatska ne zaostaje za globalnim trendom koji se odnosi na postupan prijelaz s konvencionalne na ekološku poljoprivredu. To se potvrđuje sve većim brojem poljoprivrednika i poduzetnika kao potrošačima proizvoda ekološke poljoprivrede i same proizvodnje uz potporu vlade i lokalnih zajednica.

Republika Hrvatska je 2001. godine izglasala i usvojila Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji predstavlja zakonski okvir za reguliranje i razvoj ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj. On uređuje pitanja ekološke proizvodnje i trgovine ekološkim proizvodima, kao i obavljanja kontrole i nadzora, postupka certificiranja ekoloških proizvoda i poticaja za ekološku poljoprivredu. Zakon je u skladu s Regulativom Vijeća Europske unije o ekološkoj poljoprivredi kao i s principima Svjetske organizacije za ekološku poljoprivredu (Slika 2.) IFOAM. (Berisha,2016)

Strategija razvoja hrvatske poljoprivrede iz 2001. godine posebno spominje jedan od osnovnih ciljeva koji se odnosi na promicanje ekološke poljoprivrede. Njezin značaj na teritoriju Republike Hrvatske dodatno se intenzivira 2005. godine kada je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva izglasalo i usvojilo nacrt strategije razvoja ekološke poljoprivrede. Prema toj strategiji ekološka poljoprivreda je poseban sustav održivog gospodarstva u poljoprivredi i šumarstvu koji obuhvaća uzgoj biljaka i životinja, proizvodnju hrane, sirovina i prirodnih vlakana, te preradu primarnih proizvoda, a uključuje sve ekološki, društveno i gospodarski opravdane proizvodno-tehnološke metode, koristeći plodnost tla i raspoloživost vode, prirodna svojstva biljaka, životinja i krajobraza, povećanje prinosa i otpornosti biljaka pomoću prirodnih sila i zakona, uz propisanu uporabu gnojiva, sredstava za zaštitu biljaka i životinja, a sukladno s međunarodno usvojenim normama i načelima (Berisha, 2016.).

Slika 2. Načela IFOAM organizacije

Izvor: Woodward i Vogtman, 2004.

Razdoblje do 1991. godine nije obilježilo značajniji rast ekološke poljoprivrede, osim postupaka nekolicine entuzijasta koji su potvrdili mogućnost razvoja u tom smjeru. Razdoblje od 1991. do 2001. godine imalo je veliki utjecaj na razvoj ekološke poljoprivrede u Hrvatskoj.

Prirodni resursi su zbog Domovinskog rata bili pošteđeni prevelike industrijalizacije, a zbog prirodnih resursa i nezagađenosti prirode, Hrvatska se počinje percipirati kao zemlja iznimnog potencijala za razvoj ekološke poljoprivrede. U tom razdoblju osnivaju se prve udruge koje promiču ekološki vid proizvodnje, osniva se Savez za biološko organsko gospodarenje (BIOS) koji je imao vrlo značajnu ulogu jer je definirao prve smjernice za razvoj ekološke poljoprivrede. Otvaraju se prve specijalizirane trgovine zdrave hrane, a iako su ekološki proizvodi tada bili većim dijelom iz uvoza i vrlo skupi, utjecali su na stvaranje kontakta s potrošačima i podizanje njihove svijesti o značaju ekoloških proizvoda. Godine 1997.

osnovan i Hrvatski zavod za poljoprivrednu savjetodavnu službu (HZPSS) koji je za cilj imao dati potporu razvoju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva i ruralnog prostora.

Zadnje razdoblje vezano za ekološku poljoprivredu promatramo od 2001. godine do danas. Ono je obilježeno vrlo bitnim zbivanjima s gledišta razvoja ekološke poljoprivrede. Usvojen je spomenuti Zakon kao temelj zakonske regulative o ekološkoj poljoprivredi u Hrvatskoj. Zatim počinje nagli razvoj ekološke poljoprivrede, a važnu ulogu ima Vlada Republike Hrvatske koja sudjeluje u raznim potporama, većim naknadama za razliku od konvencionalne poljoprivrede, na snagu stupaju i državni poticaji koja ekološka poljoprivredna gospodarstva ostvaruju jednom godišnje.

Osim poticaja Vlade, sredstva se mogu ostvariti i kroz potpore manjih teritorijalnih jedinica, odnosno jedinica lokalne i regionalne samouprave i putem nadležnog Ministarstva. Državne potpore koje su također usmjerene i raznim udrugama i zadrugama koje su aktivne u promociji ekološke poljoprivrede, održavanju eko-sajmova, edukaciji i ostalome. (Berisha, 2016.)

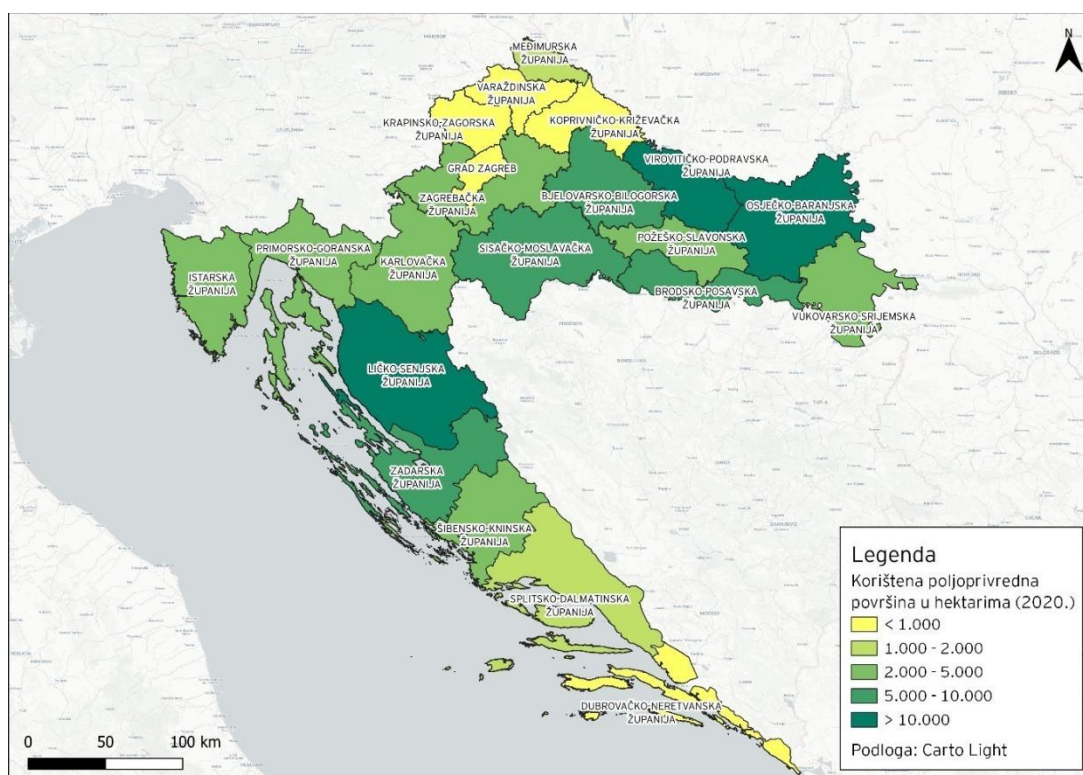
Trenutno, u izradi Ministarstva poljoprivrede je Nacionalni akcijski plan za razvoj ekološke poljoprivrede 2023. – 2030. koji otvara mogućnost za još većim brojem ekoloških proizvođača kroz niz mjera i potpora iz EU fondova i danjim razvojem ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj.

2.2.1. Prikaz stanja i trendova u ekološkoj poljoprivredi

Za analizu stanja i trendova RH korišteni su podaci Državnog zavoda za statistiku (DZS), podaci Ministarstva poljoprivrede, Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) te Ministarstva financija. Analizirani su podaci koji se odnose na period od 2013. do 2020. godine obzirom na dostupnost podataka.

Podaci DZS-a pokazuju da je ukupna korištena poljoprivredna površina namijenjena ekološkom uzgoju u RH doživjela snažan porast od 2013. godine. Naime, ukupno korištena ekološka poljoprivredna površina u 2013. godini iznosila je 40.660 hektara, dok je u 2020. godini ukupna površina iznosila 108.659 ha, što čini porast od 167,24%. (Slika 3.). U 2020. godini ukupna registrirana površina ekološko korištenoga poljoprivrednog zemljišta u RH

bilježila je najmanji porast u odnosu na prethodnu godinu od 0,45%, dok je rast od 2013. do 2019. godine iznosio u prosjeku 16,7%. Pregledom ukupne površine ekološko korištenog poljoprivrednog zemljišta po županijama u RH iz 2020. godine, vidljivo je da Ličko-senjska (17.746 ha) i Osječko-baranjska županija (19.107 ha) prednjače s ukupnom površinom registriranih ekoloških poljoprivrednih zemljišta. Krapinsko-zagorska županija (173 ha), Grad Zagreb (316 ha), Varaždinska (665 ha), Koprivničko-križevačka (724 ha) te Dubrovačko-neretvanska (791 ha) predstavljaju županije s najmanjom ukupnom površinom ekološko korištenog poljoprivrednog zemljišta u RH.

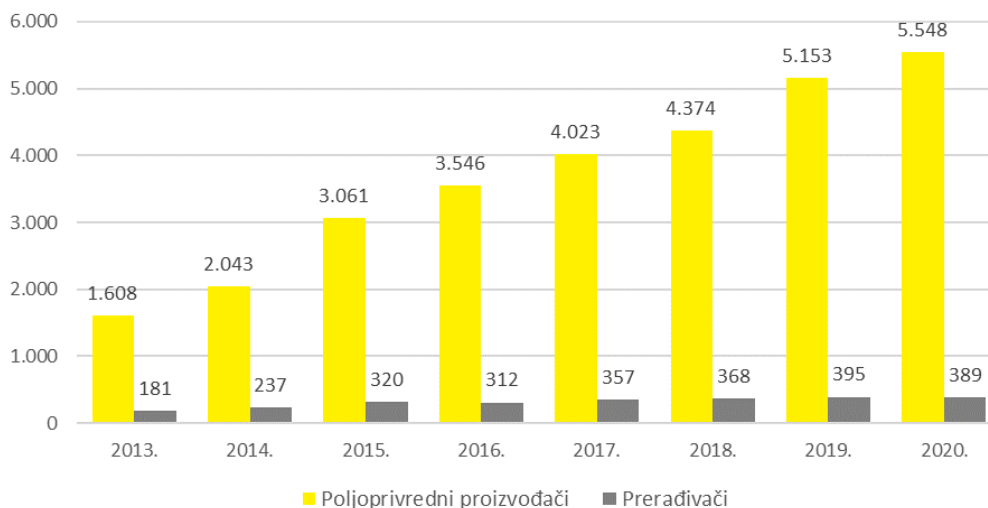
Slika 3. Ukupna površina ekološko korištenog poljoprivrednog zemljišta u RH iz 2020. godine

Izvor : Državni zavod za statistiku

Ekološka poljoprivredna proizvodnja u Hrvatskoj doživjela je kontinuirani trend rasta u posljednjih osam godina. Navedeno se očitivalo, između ostalog, kroz porast broja registriranih poljoprivrednih proizvođača u RH (Grafikon 1.).

Prema podacima DZS-a objavljenim 30. lipnja 2021. godine, broj registriranih ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj u 2020. godini iznosio je 5.937, što je povećanje od 7% u odnosu na 2019. godinu. Pregledom broja ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj

od 2013. do 2020. godine, tijekom razdoblja od 8 godina, vidljiv je kontinuiran rast u prosjeku od 19,38%. Tako je broj ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj od 2013. do 2020. godine porastao za čak 232%.

Grafikon 1. Broj ekoloških poljoprivrednih subjekata, RH

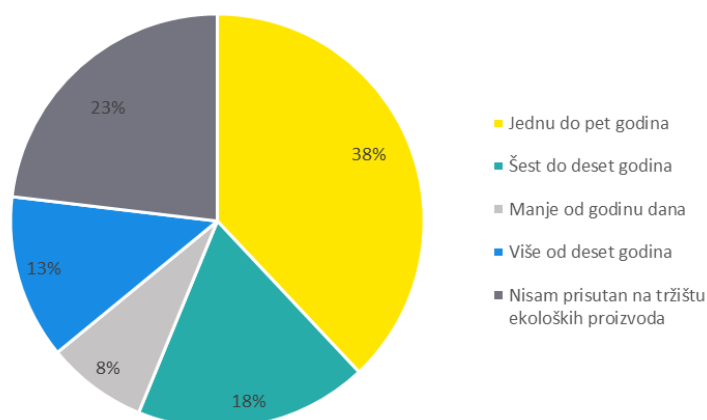
Izvor: Državni zavod za statistiku

Ekološki subjekti u Hrvatskoj zauzimaju velik postotak u odnosu na proizvođače ekoloških proizvoda što potvrđuje podatak da su tijekom perioda od 2013. do 2020. godine prosječno zauzimali 91,54% od ukupno registriranih ekoloških poljoprivrednih subjekata u RH. Nadalje, trend rasta prosječno bilježi 20% kroz period od 8 godina, s dva veća skoka koji su zabilježeni u 2014. i 2015. godini, kada je broj registriranih proizvođača porastao za 27% i 50% u odnosu na prethodne godine. Najmanji porast zapažen je 2020. godine kada je broj registriranih ekoloških prerađivača porastao za 7,6% u odnosu na prethodnu godinu.

S druge strane, poljoprivredni prerađivači u Hrvatskoj zauzimaju mali postotak od ukupno registriranih ekoloških poljoprivrednih subjekata. Tijekom perioda od 2013. do 2020. godine prosječno su zauzimali svega 8,46% od ukupno registriranih ekoloških poljoprivrednih subjekata u RH. Nadalje, trend rasta prosječno bilježi 12,4% kroz period od osam godina, s dva veća skoka koji su zabilježeni u 2014. i 2015. godini, kada je broj registriranih prerađivača porastao 30,9% i 35% u odnosu na prethodne godine.

U 2020. godini uočen je pad broja registriranih ekoloških prerađivača koji je iznosio 389 prerađivača dok je prethodne godine taj broj iznosio 395, što predstavlja pad od -1,5%.

Proizvođači koji se bave ekološkom te ekološkom i konvencionalnom proizvodnjom prilično su kratko prisutni na tržištu, njih 38% prisutno je jednu do pet godina, 23,1% ih nije niti prisutno na tržištu, 18,2% ih je prisutno šest do deset godina, dok ih je 12,8% prisutno više od deset godina, a 122 subjekta prisutna su na tržištu manje od godinu dana. (Grafikon 2.)

Grafikon 2. Prikaz prisutnosti ekoloških proizvođača na tržištu

Izvor: Nacrt strategije za ekološku poljoprivredu 2023-2030 godine

2.3. Ekološka poljoprivreda u Vukovarskoj – srijemskoj županiji

Ekološka poljoprivreda Vukovarsko – srijemske županije nije dovoljno konkurentna u smislu smjernica kojom se vodi ovaj sustav gospodarenja (Tablica 1.). Cilj konkurentne ekološke poljoprivrede je stvoriti održivu, ekonomski opravdanu proizvodnju uz maksimalnu moguću zaštitu okoliša, proizvodnjom bez upotrebe kemikalija i upotrebe obnovljivih izvora energije sa što manje troškova izvan samoga gospodarstva.

Prednost za bavljenje ekološkom poljoprivredom vidi se i u tradiciji proizvodnje i prirodnim resursima no svakako je neophodno uložiti i u edukacije. Strukovna obrazovanja i osposobljavanja mogu potaknuti samozapošljavanje i zapošljavanje u području ekološke poljoprivrede, što je osobito važno za poticanje poduzetničke aktivnosti.

Tablica 1. Ukupna površina ekološkog korištenoga poljoprivrednog zemljišta po kategorijama u Vukovarsko – srijemskoj županiji (izraženo u ha)

UKUPNO	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
1. Korištena poljoprivredna površina (2 + 3 + 4)	3215	3504	4428	4470	4416
2. Oranice i vrtovi	2590	2907	3726	3607	3445
3. Trajni travnjaci	197	210	219	297	306
4. Trajni nasadi	428	387	483	566	665

Izvor: Državni zavod za statistiku

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, 2013. godine, Vukovarsko – srijemska županija (VSŽ) nizom projekata nastoji osigurati i sufinancirati što više poduzetničkih ideja koje su dijelom, i u funkciji razvoja ekološke proizvodnje. Prema dostupnim podacima, u Vukovarsko – srijemskoj županiji registrirano je ukupno 192 ekološka proizvođača s važećim ekološkim certifikatom.

Osnovni problemi s kojima se susreću eko proizvođači na prostoru Vukovarsko srijemske županije su: nedovoljna umreženost proizvođača ekoloških proizvoda, mala količina proizvodnje i ponude, vremenski dugotrajan proces prelaska s konvencionalne na ekološku proizvodnju koji iziskuje znatna financijska sredstva, nestručnost i neiskustvo proizvođača, činjenicu da ekološka proizvodnja zahtijeva svojevrsnu izolaciju od područja konvencionalne proizvodnje visoke standarde u pogledu prerade ekoloških poljoprivrednih proizvoda, tržište ekoloških proizvoda koje je nedovoljno razvijeno, nedostatak navike potrošača za kupnju ekoloških proizvoda, višu cijenu ekoloških u odnosu na „obične“ proizvode, nedovoljan marketing ekoloških proizvoda, dugotrajan i skup proces dobivanja certifikata „eko-proizvod“ i nezadovoljavanje narudžbi u pogledu količine, primjerice trgovačkih centara.

Kako bi se naša mlada i još nedovoljno razvijena ekološka proizvodnja razvila potrebno je: stvarati i razvijati navike potrošača, ali i osigurati kontinuiranu opskrbu prodavaonice eko proizvodima, odrediti najpovoljnija područja za takvu proizvodnju, stvarati brend, educirati proizvođače i potrošače (Tablica 2.).

Tablica 2. Broj grla ekološki uzgojene stoke po vrstama u Vukovarsko – srijemskoj županiji

	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Goveda							253	175
Svinje							-	
Ovce							715	1.060
Koze							-	
Perad							-	
Kopitari							-	
Pčelinje zajednice							-	

izvor: Državni zavod za statistiku

Pojedini mali proizvođači trebali bi se, kako bi opstali na tržištu, udruživati u klastere. Dobivene ekološke proizvode treba plasirati do kupca uz bolji marketing, bolje povezivanje s turizmom gdje je moguće plasirati proizvod, bolja dostupnost proizvoda uz organizirano tržište prodaje, distribucije i povezan lanac stvaranja novih vrijednosti, bolja povezanost proizvođača i mogućnost ponude i prodaje na „vidljivijim“ mjestima kao što su eko tržnice.

Realizacijom projektnih aktivnosti treba se motivirati i ostale proizvođače na ovakav oblik proizvodnje, pružiti potporu poljoprivrednicima u aspiraciji za ekološkom poljoprivredom, razviti svijest o ekološkom načinu prehrane. Projektne aktivnosti treba usmjeriti na konkurentnost ekološke proizvodnje u našoj županiji s ciljem stvaranja održive, ekonomski opravdane proizvodnje.

2.3.1. Primjeri uspješnih projekata u Vukovarsko – srijemskoj županiji

Vukovarsko-srijemska županija je na vrijeme prepoznala potencijal koji nude europski izvori financiranja, te su pomoću njih proteklih godina provedeni mnogobrojni razvojni projekti u koje je uloženo više od 327 milijuna eura (Katalog EU projekata, 2015.).

Na razini Vukovarsko-srijemske županije nalazi se 31 jedinica lokalne samouprave (JLS) koja obuhvaća 5 gradova i 26 općina JLS koje osiguravaju prihode za financiranje svojih aktivnosti i samostalno s njima raspolažu (www.vusz.hr.)

Razvojem poduzetničke potporne infrastrukture jača se gospodarski razvoj Vukovarsko-srijemske županije, regionalna konkurentnost, povećava se broj radnih mjesta te nastaje dinamična poduzetnička klima. Kako bi tradicionalna proizvodnja i resursi kojima lokalna zajednica raspolaže dobili na važnosti, svakako je neophodno ponuditi strukovna obrazovanja i osposobljavanja u svrhu poticanja poduzetničke aktivnosti ekološke proizvodnje. Ulaganje u ljudski kapital ključni je strateški cilj gotovo svake strategije, a razvoj ljudskih potencijala financijski je sustavno potican sredstvima Europskog socijalnog fonda (Tolić i sur., 2013.).

Znanje o mogućnostima primjene agrarnog poduzetništva u ekološkoj poljoprivredi povezano je s poduzetničkim sposobnostima za samostalno i kontinuirano učenje, prikupljanje potrebnih informacija, originalno rješavanje problema i umrežavanje s ostalim gospodarskim subjektima (Deže i sur., 2013.). Nadalje, ekološka poljoprivreda u Republici Hrvatskoj podržana je putem proizvođačkih subvencija (direktna plaćanja), potpore dohotku, kapitalnih ulaganja i unaprjeđenja ruralne infrastrukture.

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju, Vukovarsko-srijemska županija nizom projekata nastoji osigurati poduzetničko okruženje koje je, dijelom, i u funkciji razvoja ekološke proizvodnje. U promoviranju i unaprjeđenju poduzetništva u ekološkoj poljoprivredi prepoznat je Centar za ekološku proizvodnju i održivi razvoj (CEPOR) Vukovar, kojom Županiju nastoji regionalno pozicionirati kao prepoznatljivo područje održive ekološke proizvodnje, s dobrim primjerima prakse u ekološkoj proizvodnji (Deže i sur., 2016.).

Projekt ECO FOOD_TURA (Slika 4.) trajao je od 1.12. 2014. – 1.12. 2016. godine, a imao je za cilj razvoj i jačanje održivog gospodarstva po eko standardima. Ovim projektom osnovana su dva Agro-biznis inovacijsko-edukacijska centra (ABIEC), kao potporna poduzetnička infrastruktura. Projekt je bio prekogranična suradnja, čiji je nositelj u Hrvatskoj bila lokalna agencija za razvoj Vjeverica d.o.o., a partneri razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije, Općina Drenovci, Fakultet Agrobiotehničkih znanosti Osijek te osnovna škola Ivan Meštrović iz Drenovaca. U Bosni i Hercegovini to je bila udruga poduzetnika i poslodavaca Žepče te Općina Teslić kao partner.

U sklopu ovoga projekta podignuti su testni nasadi ljekovitoga i začinskoga bilja te je nabavljena oprema za preradu poljoprivrednih proizvoda.

Slika 4. Logo projekta Eco FOOD _TURA

Izvor: <http://www.upipzepce.com>

Primjer dobre poduzetničke prakse umrežavanja dionika je osnivanje poljoprivrednog poduzetničkog inkubatora iz 2016. godine u Drenovcima (Slika 5.) za razvoj LAG-a Šumanovci. Projekt je provela općina Drenovci kao nositelj projekta, uz partnere: Vukovarsko-srijemsku županiju, lokalnu agenciju za razvoj Vjeverica d.o.o. i Poduzetnički inkubator BIOS Osijek. Poseban značaj PPID za Vukovarsko-srijemsku županiju imao je zbog novih radnih mjesta, organizacije edukacija za ekološke proizvođače, novoopremljenih proizvodnih kapaciteta: višenamjenske hale za preradu ekoloških proizvoda od voća i povrća te prerade proizvoda od žitarica (Deže i sur., 2016.)

Slika 5. Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci

Izvor: <https://ppinkubator-drenovci.hr>

Najsvježiji primjer je gradnja i opremanje Poduzetničkog inkubatora Vinkovci, (Slika 6.) ukupne vrijednosti nešto veće od 21 milijuna kuna, od kojih su 20 milijuna kuna nepovratna sredstva EU fondova, a u kojem će svoje poslovne investicije pokušati ostvariti novi poduzetnici. Partneri na projektu izgradnje Poduzetničkog inkubatora Vinkovci bili su Vukovarsko-srijemska županija, Razvojna agencija Vukovarsko-srijemske županije, Poduzetnički inkubator BIOS d.o.o., Energetski institut „Hrvoje Požar“, Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Vukovar, te Ekonomski fakultet iz Osijeka.

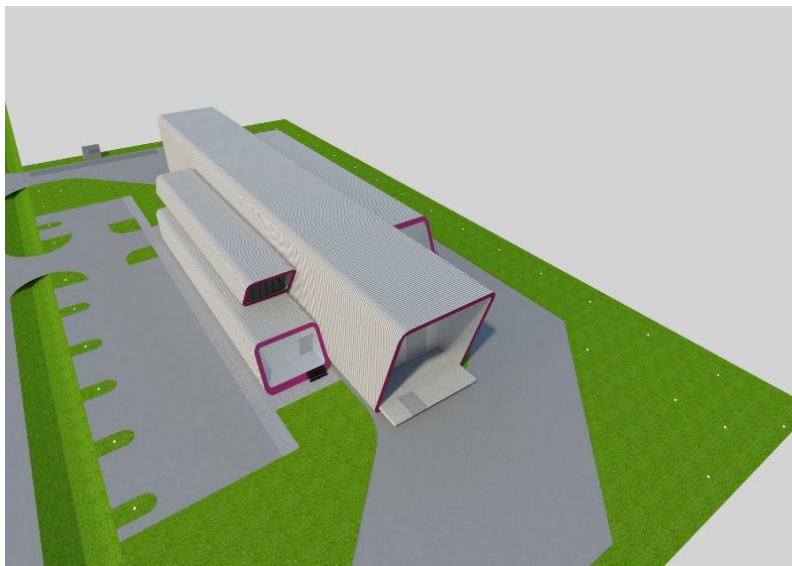
Slika 6. Poduzetnički inkubator Vinkovci

Izvor: <https://www.inkubator-vinkovci.eu/>

Unaprijeđenje ekološke proizvodnje bilo je predmet potpisivanja ugovora Vukovarsko srijemske županije s fakultetom Agrobiotehničkih znanosti iz Osijeka te općinama Gradište i Cerna u kojem su se obvezali da će unaprijediti udruživanje i educiranje proizvođača, potaknuti navodnjavanje te uvesti oznake kvalitete proizvoda i ekološke proizvodnje.

Također, projekt Eko start trajao je od 26.03.2019. – 26.09.2020. godine, a pružao je polaznicima mogućnost edukacije odnosno osposobljavanja za ekološkog proizvođača. Cilj projekta bio je povećati zapošljavanje i samozapošljavanje, pogotovo najranjivijih skupina društva. Nositelj projekta je Udruga žena Vukovar, a partneri su Grad Vukovar, HZZ - područni ured Vukovar, Poduzetničko-razvojni centar Općine Erdut, lokalna razvojna agencija za pružanje usluga i učilište Studium.

U Vukovarsko srijemskoj županiji u tijeku je izgradnja Agrotehnološkog centra (Slika 7.). Projekt je ukupne vrijednosti 34,5 milijuna kuna, a ukupna vrijednost potpisanog ugovora s Ministarstvom poljoprivrede je 30 milijuna kuna. Centar, na izlazu iz Cerne prema Babinoj Gredi, osigurat će logističku infrastrukturu koja će proizvođačima omogućiti bolje uvjete poslovanja. Projekt je započeo 21. rujna 2018., a očekivani završetak radova je 21. rujna 2023. Godine.

Slika 7. Agrotehnološki centar, Cerna

Izvor: <https://novosti.hr>

Poslovanje Agrotehnološkog centra bit će utemeljeno na izgrađenim logističkim kapacitetima, prvenstveno hladnjače za skladištenje i čuvanje voća i povrća, te pratećih objekata za prihvata, sortiranje, pakiranje i daljnju distribuciju svježeg voća i povrća. Time će se stvoriti preduvjeti za povećanje proizvodnje na proizvodnim površinama na kojima se do sada te kulture nisu uzgajale zbog nedostatka skladišnih prostora, odnosno agrologistike. Usluge Centra koristit će 200-tinjak OPG-ova, što će pridonijeti povećanju njihove konkurentnosti na tržištu, a očekivani ukupni godišnji prihod Centra procjenjuje se na 3,5 milijuna kuna.

Iz svega navedenog može se zaključiti da u Vukovarsko – srijemskoj županiji treba nastaviti suradnju znanstveno-istraživačkih centara, visokoobrazovanih institucija i LAG-ova kako bi se otvorili novi projekti. Uz prednost očuvane i čiste zemlje navedeni razlozi trebali bi omogućiti da Hrvatska više ne bude neproizvođačka i konvencionalno usmjerena zemlja, a tome i teži Vukovarsko – srijemska županija.

3. PREPORUKE I SMJERNICE U EKOLOŠKOJ PROIZVODNJI

U ovom djelu ukazati ćemo na povezanost ekološke proizvodnje i nadležnih tijela, proći kroz zakonsku regulativu u ekološkoj poljoprivredi i dobiti uvid u iskustva poljoprivrednika i administracije.

3.1. Povezanost ekološke proizvodnje i nadležnih tijela

Glavno koordinacijsko tijelo za upravljanje fondovima je Ministarstvo regionalnog razvoja i programa EU koje provodi upravljanje i kontrolu korištenja sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Uredbu o tijelima u Sustavu upravljanja i kontrole korištenja Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (Narodne novine, broj 129/14) kojim je definirano kako funkciju upravljačkog tijela za Program ruralnog razvoja (PRR) za razdoblje 2014.-2020. definira Ministarstvo poljoprivrede, a funkciju tijela nadležnog za poslove operativne provedbe mjera tržišne i strukturne potpore u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju ima akreditirana Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (Tablica 3.).

Ministarstvo poljoprivrede propisuje zakonski okvir, propisuje kriterije za odabir lokalnih akcijskih grupa (LAG-ova), propisuje minimalni sadržaj za lokalnu razvojnu strategiju (LRS). Upravljačko tijelo održava redovite sastanke sa predstavnicima APPRRR-a na kojima se raspravlja o svim segmentima provedbe PRR-a. Praćenje učinkovitosti i uspješnosti provedbe PRR-a nadzire Odbor za praćenje provedbe Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. Članovi tog Odbora su predstavnici državnih i javnih institucija, lokalne i područne (regionalne) samouprave, javnih tijela, socijalnih i gospodarskih partnera, akademske zajednice, nevladinih organizacija, udruga proizvođača i ostalih relevantnih partnera (Izvjешće). Popis svih članova (i zamjena) koji su imenovani za rad u Odboru javno je dostupan na mrežnim stranicama PRR-a (Popis članova odbora).

U provedbi na razini Vukovarsko-srijemske županije sudjeluju: Upravni odjel za poljoprivredu Vukovarsko – srijemske županije , Razvojna agencija Vukovarsko – srijemske županije, Savjetodavna služba Vukovarsko – srijemske županije, LAG- ovi i podružnica Vukovarsko-srijemske županije koje je javno tijelo nadležno za operativnu provedbu mjera

izravne potpore, mjera ruralnog razvoja, mjera za pomorstvo i ribarstvo (u dijelu delegiranih funkcija) i mjera zajedničke organizacije tržišta, kao i vođenje upisnika i registara te održavanje i korištenje Integriranog administrativnog i kontrolnog sustava preko kojeg se zaprimaju, obrađuju i kontroliraju izravna plaćanja poljoprivrednicima (Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, APPRRR).

LAG-ovi, imaju obvezu pružiti sve informacije potrebne za praćenje i evaluaciju PRR-a, a naročito one vezane za evaluaciju doprinosa strategija lokalnog razvoja te dodane vrijednosti i načela partnerstva. Između ostalog, LAG-ovi su odgovorni za razvoj, provedbu, praćenje i evaluaciju LRS-a svog područja. Radi što bolje povezanosti, LAG-ovi se međusobno povezuju u Hrvatsku mrežu za ruralni razvoj odnosno mrežu koja povezuje udruge koje se bave ruralnim razvojem, stručne i znanstvene organizacije, ministarstva i državna upravna tijela, jedinice lokalne samouprave, poduzetnike, poljoprivredne proizvođače, obrtnike i druge dionike ruralnog razvoja u svrhu zajedničkog djelovanja, partnerstva i prijenosa znanja s vizijom poboljšanja uvjeta za kvalitetan život u ruralnim područjima. U Vukovarsko-srijemskoj županiji, u ovoj mreži, zastupljeni su: LAG Šumanovci, LAG Srijem, LAG Bosutski niz (Hrvatska Mreža za ruralni razvoj- HMRR)

Tablica 3. Mjere ruralnog razdoblja za ekološku poljoprivredu

Program ruralnog razvoja za razdoblje 2014. –2020. -Mjera 11 Ekološki uzgoj		
Podmjere	11.1 Plaćanja za prijelaz na ekološke poljoprivredne prakse i metode	11.2 Plaćanja za održavanje ekoloških poljoprivrednih praksi i metoda
Ukupno isplaćeno	613.403.161,43 HRK	742.851.537,70 HRK
Broj PG-ova kojima su isplaćene potpore	5.706 PG-ova	4.137 PG-ova
Iskorištenost površina	27.053,25 ha što predstavlja ostvarenje od 71,19% od planiranog porasta površina te je do kraja 2023. planirano ostvarenje od 38.000 ha	74.652,81 ha što predstavlja ostvarenje od planiranog porasta površina od čak 120,41% te je do kraja 2023. planirano ostvarenje od 62.000 ha što je već i ostvareno

Izvor: Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)

3.2. Zakonska regulativa u ekološkoj poljoprivredi

3.2.1. Zakonska regulativa u ekološkoj poljoprivredi prije pristupanja u Europsku Uniju

Prvi Zakon koji je regulirao ekološku proizvodnju bio je Zakon o ekološkoj proizvodnji poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda (NN br. 12/01). Zakonom se uređivala ekološka proizvodnja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, prerada u ekološkoj proizvodnji, označavanje i trgovina ekoloških proizvoda i druga pitanja važna za provođenje jedinstvenog sustava ekološke proizvodnje. Svrha ekološke proizvodnje ista je kao i danas, zaštita zdravlja i života ljudi, zaštita prirode i okoliša i zaštita potrošača.

Drugi jednako važan zakon koji je uređivao ekološku proizvodnju i označavanje ekoloških proizvoda bio je Zakon o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda iz 2010. godine. Definicija ekološke proizvodnje navedena u ovom Zakonu je kraća u usporedbi s prvim Zakonom te podrazumijeva način proizvodnje koja koristi postupke i metode u skladu ovog Zakona uključujući skladištenje, preradu, prijevoz i prodaju ili opskrbu krajnjih potrošača.

Jedan od važnijih zakona bio je i Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09) donesen 29. prosinca 2009. godine. Njime su definirani svi dionici i njihove uloge u regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Zakon određuje da svaka županija mora donijeti svoju razvojnu strategiju koja će doprinijeti ukupnom razvoju Hrvatske.

Vukovarsko – srijemska županija donosi i objavljuje Razvojnu strategiju VSŽ-a 2011.-2013. Područja koja je Strategija obuhvaćala odnosila su se na demografiju, komunalnu infrastrukturu, gospodarstvo, zaštitu okoliša i mnoga druga ali pojam ekološke poljoprivrede u ovome periodu nije opisan niti direktno naveden.

Posljednji zakon prije pristupanja Republike Hrvatske EU koji je regulirao ekološku proizvodnju stupio je na snagu 18. prosinca 2010. godine pod nazivom Zakon o ekološkoj poljoprivredi i označavanju ekoloških proizvoda (NN 139/10). Pristupanjem u EU zakon prestaje važiti, a ekološku proizvodnju reguliraju Direktive Europske Komisije (EK).

3.2.2. Zakonska regulativa u ekološkoj poljoprivredi nakon pristupanja EU

Nakon pristupanja Europskoj uniji na snagu stupaju novi zakonodavni okviri vezani za ekološku proizvodnju. Najveća razlika u odnosu na pred pristupno razdoblje je reguliranje ekološke proizvodnje Zakonom o poljoprivredi, odnosno Zakonom o provedbi Uredbi Vijeća Europske zajednice i Pravilnikom o ekološkoj proizvodnji. Zakonska regulativa uključuje nacionalne propise i prateće uredbe EU. Nacionalni propisi obuhvaćaju niz zakona i odredbi a najvažnije su: Zakon o poljoprivredi (NN br. 30/15), Zakon o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda (NN br. 80/13, 14/14), Pravilnik o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji (NN br. 86/13).

Uredba Komisije (EZ) br. 1235/2008 o detaljnim pravilima za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007 s obzirom na režime za uvoz ekoloških proizvoda iz trećih zemalja Zakon o poljoprivredi (NN 30/15) ekološku proizvodnju regulira kroz posebno poglavlje. Poglavlje se odnosi na kontrolni sustav koji je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede te Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji koji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju. Osim toga, u Zakonu nisu navedena pravila kojih se treba pridržavati u ekološkoj proizvodnji.

Usvajanjem nacionalnih propisa i uredbi Europske Unije došlo je do promjena i novina. Na samom početku Uredbe Komisije (EZ) br. 889/2008 definirani su pojmovi i njihovo značenje te je to zajedničko svim propisima neovisno o razdoblju. Među važnijim promjenama su pravila koja vrijede za smještaj stoke i postupke uzgoja gdje su između ostalog definirane najmanje dopuštene površine u zatvorenom i otvorenom prostoru i druge karakteristike smještaja kod različitih vrsta životinja. Osim toga, Uredbom su definirane sirovine za hranu za životinje biljnog, životinjskog i mineralnog podrijetla kao i aditivi u hrani te proizvodi za čišćenje i dezinfekciju zgrada i objekata za uzgoj životinja. Osim navedene Uredbe važno je spomenuti i Uredbu Komisije (EZ) br. 1235/2008 u kojoj su definirana sva pravila vezana za uvozekoloških proizvoda iz trećih zemalja.

Kako bi potrošači lakše razlikovali proizvode iz ekološke proizvodnje od proizvoda iz konvencionalne proizvodnje, od presudnog značaja je označavanje ekoloških proizvoda. Početak označavanja proizvoda iz ekološke poljoprivrede unutar EU započelo je krajem 1990-

ih godina. Izabran znak bio je neobvezujući i ekološki uzgajivači ga nisu morali stavljati na svoje proizvode. Taj sustav označavanja trajao je do 2010. godine kad je unutar EU odlučeno da je pristup zastario i da se mora osmisliti novi znak koji će svi ekološki proizvedeni proizvodi morati sadržavati. Počeo se primjenjivati 1. srpnja 2010. godine s prijelaznim razdobljem od dvije godine, a od 1. srpnja 2012. godine obavezan je na svim zapakiranim EU ekološkim proizvodima.

Činjenica da je eko znak postao obvezujući predstavlja promjenu u odnosu na prijašnje označavanje ekoloških proizvoda kao i promjenu u označavanju ekoloških proizvoda na području naše države. Uz obvezujući eko znak Europske unije (Slika 8.) pri označavanju, reklamiranju i prezentiranju ekoloških proizvoda s područja naše države moguće je staviti i neobvezujući hrvatski eko znak. Ako se određeno gospodarstvo odluči na proizvodnju prema ekološkim principima, ono mora proći sljedećih pet koraka: poznavanje Zakona i Pravilnika, stručna kontrola, upis u upisnik ekoloških uzgajivača, izdavanje certifikata, korištenje eko znaka (Kisić, 2014.).

Slika 8. Eko znak za ekološku proizvodnju

Izvor: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organic-logo_hr)

Kao što je ranije rečeno, prema Zakonu o poljoprivredi (NN 30/15), Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji vodi Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju što je u pred pristupnom razdoblju bila zadaća Ministarstva poljoprivrede. Ono što je zajedničko propisima prije i nakon ulaska u EU je način koji se dolazi do certifikata. Certifikat jamči da cijelu proizvodnju odnosno uzgoj, skladištenje, transport, distribuciju i označavanje nadziru kontrolna tijela u ekološkoj poljoprivredi koja su za to ovlaštena od

Ministarstva poljoprivrede. Preduvjet za upis u Upisnik je priloženi zapisnik o obavljenoj stručnoj kontroli od strane ovlaštenog kontrolnog tijela. Svaki sljedeći nadzor se provodi minimalno jednom godišnje, a ovisno o eventualnim nepravilnostima, može se provesti i više puta u jednoj godini. Kontrolno tijelo ili kontrolna ustanova nasumično dolazi u kontrolne posjete, ponajviše nenajavljeno, na temelju opće ocjene rizika nesukladnosti s pravilima ekološke proizvodnje, uzimajući u obzir najmanje rezultate prethodnih kontrola, količinu predmetnih proizvoda i rizik zamjene proizvoda (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0889&from=EN>, Uredba Europske Komisije od 5. rujna 2008. godine.).

S ciljem unaprjeđenja kvalitete života i održivosti gospodarskog razvitka ruralnih područja kao i osiguranja kulturnog, socijalnog i demografskog oporavka hrvatskih sela, donesen je Akcijski plan razvoja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2011.—2016. godine.

Kako bi se cilj postigao, akcijski plan postavljao je niz akcija kojima su se sudionici poticali na razvoj ekološke poljoprivrede. Prvo i najvažnije bilo je educiranje i informiranje ekoloških proizvođača kako bi stekli znanje i informacije potrebne za uspješno poslovanje. Slijedi podizanje svijesti potrošača o ekološkim proizvodima, poticanje prerade ekološke hrane s ciljem dobivanja proizvoda s dodanom vrijednošću te povećanja konkurentnosti proizvoda, potaknuti stvaranje partnerskih odnosa svi sudionika u lancu ekološke proizvodnje i slično.

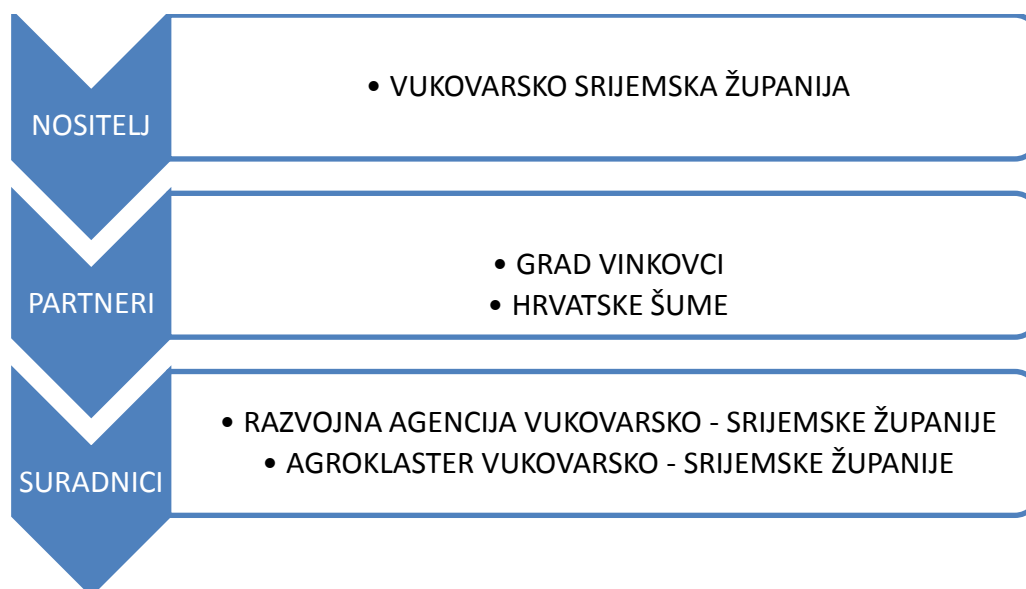
Nakon pristupanja EU donesen je Program ruralnog razvoja 2014.-2020. godine odobren 26. svibnja 2015. godine od strane Europske komisije. Programom je definirano 18 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima. Za ekološke proizvođače bitna je mjera 11, s dvije Podmjere: Podmjera 11.1. Plaćanja za prijelaz na prakse i metode ekološkog uzgoja i Podmjera 11.2. Plaćanja za održavanje praksi i metoda ekološkog uzgoja. (Ministarstvo poljoprivrede, 2015. godine)

Trenutno je u izradi i na e-savjetovanju Nacionalni akcijski plan za ekološku poljoprivredu 2023. – 2030. Cilj je potaknuti nove poljoprivredne proizvođače da se uključe u sustav ekološke proizvodnje, a istovremeno potaknuti stare da nastave s aktivnostima u okviru ekološke poljoprivrede.

4. IZGRADNJA EKOLOŠKOG CENTRA U VUKOVARSKO – SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI

U okviru Zajedničke poljoprivredne politike smanjenja utjecaja klimatskih promjena znatna su očekivanja usmjerena na sektor proizvodnje hrane gdje bi ekološka proizvodnja imala značajnu ulogu u postizanju cilja da do 2030. najmanje 25 % poljoprivrednog zemljišta u EU bude pod ekološkim uzgojem. Ekološka poljoprivreda pozitivno odgovara na zahtjeve ljudi za zdravom i ekološki prihvatljivom hranom, stvara nova radna mjesta, privlači mlade poljoprivrednike, a potrošači prepoznaju njezinu vrijednost. (Nacionalna razvojna strategija do 2030.)

Nositelj projekta izgradnje Ekološkog Centra je županija Vukovarsko – srijemska, partner grad Vinkovci te suradnici Razvojna agencija Vukovarsko – srijemske županije, i Agroklaster Vukovarsko – srijemske županije (Slika 9.). Izgradnja Centra će zapravo imati multifunkcionalnu vrijednost jer će povezati ekološke proizvođače na jednom mjestu, uvidjeti njihove potrebe i eventualne probleme, a sa druge strane povezati ostale dionike i posjetitelje Centra.

Slika 9. Shematski prikaz nositelji i partneri na projektu izgradnje Ekološkog Centra

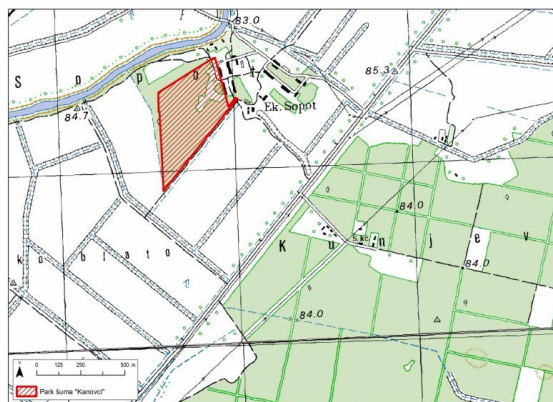
Izvor: Iva Gagro

Predmet ovog projekta bit će revitalizacija, odnosno stvaranje prepoznatljivosti prirodne baštine na području Vukovarsko – srijemske županije, kao dijela ekološke mreže. Veliko bogatstvo županije čine sačuvane stare šume koje pokrivaju površinu od 70.000 ha. Naročito su poznate šume hrasta lužnjaka. Rubni dio grada Vinkovaca kao mjesto izgradnje Centra bi bilo središte i krajnje odredište proizvođača i posjetitelja (Slika 10.).

Osim povezivanja ekoloških proizvođača projektom će se provoditi edukativne i promotivne aktivnosti, uređenje i opremanja Centra, te izrada projektne dokumentacije. Ciljevi projekta su povećanje broja posjetitelja odredištu prirodne baštine i povećanje broja posjetitelja u edukativnim sadržajima.

Ciljne skupine projekta su proizvođači ekoloških proizvoda, posjetitelji, lokalno stanovništvo, osoblje koje će raditi u Ekološkom centru, lokalna/regionalna samouprava. Posjetiteljima će novi Ekološki centar ponuditi velik broj zanimljivih sadržaja i omogućiti doživljaj prirode na jedinstven način, upoznavajući ga s prirodom i njenim posebnostima kroz istraživanje, razgledavanje i boravak u prirodi.

Projekt će imati utjecaj i na lokalno stanovništvo, posebice na one koji se bave ruralnim turizmom, kao i proizvodnjom ekološkog voća, povrća i suvenira koje će moći ponuditi posjetiteljima. Projekt će ojačati kapacitete osoblja koje će se baviti radom u Ekološkom centru, kao i djelatnika lokalne/regionalne samouprave kako bi bili spremni na prihvata posjetitelja i ostvarili upravljanje Centrom na održiv način.

Slika 10. Položaj park šume Kanovci, kao lokaliteta Ekološkog Centra

Izvor: www.vusz.hr

5. ISKUSTVA POLJOPRIVREDNIKA I ADMINISTRACIJE

5.1. Upravni odjel za poljoprivredu Vukovarsko – srijemske županije

Ekološkoj poljoprivreda u Vukovarsko – srijemskoj županiji još nije dovoljno konkurentna. Naime, županija Vukovarsko – srijemska prije desetak godina imala je program sufinanciranja ekoloških proizvođača a on se odnosi na prelazak proizvođača iz konvencionalnog u ekološki način proizvodnje, sufinanciranje i dobivanja certifikata za ekološku proizvodnju.

Trenutno u Vukovarsko – srijemskoj županiji imamo izgrađeni Poljoprivredni inkubator u Drenovcima koji između ostaloga ima valjani ekološki certifikat za preradu vlastitih proizvoda. Već petu godinu u županiji se u suradnji sa fakultetom Agrobiotehničkih znanosti Osijek provodi projekt „Istraživanje utjecaja mikorizacije na opskrbu vodom poljoprivrednih kultura u uvjetima suše, redukciju bolesti i štetnika, kao i opskrbu biljaka makro i mikro hranivima.“ Proizvodi koji se koriste za tretiranje poljoprivrednih kultura, također imaju valjani ekološki certifikat.

Ono što Upravni odjel za poljoprivredu Vukovarsko – srijemske županije vidi kao ključni problem, a tiče se razvoja ekološke poljoprivrede je manjak entuzijazma kod poljoprivrednika da se odluče na ovaj vid proizvodnje. Županija je spremna pomoći svakome proizvođaču i podržati svaku ideju u promicanju ekološke poljoprivrede.

Upravni odjel za poljoprivredu smatra da će izgradnja Ekološkog Centra u Vukovarsko – srijemskoj županiji prije svega zainteresirati ciljanu skupinu, da će Centar zaživjeti i raditi u skladu sa ekološkim principima i da će opravdati ulaganje. Ekološki Centar će biti poveznica ekoloških proizvođača, samih korisnika što će činiti jednu povezanu mrežu za daljnji razvoj ekološke poljoprivrede u Vukovarsko – srijemskoj županiji.

5.2. Savjetodavna služba Vukovarsko –srijemske županije

Savjetodavna služba sa svojim djelatnicima predstavlja poveznicu između Ministarstva poljoprivrede i poljoprivrednika. Ona obavlja poslove savjetodavnih usluga i poslove provođenja stručnog nadzora u integriranoj i ekološkoj proizvodnji.

U razgovoru s djelatnicom Savjetodavne službe saznala sam kako su većina ekoloških proizvođača upoznata s mjerama za poticanje bavljenja ekološkom proizvodnjom i osigurana sredstva su zapravo i poticaj da se na istu mjeru i prijave.

Nadalje, ono što bi se trebalo mijenjati u doglednom periodu je administracija prilikom prijave na određenu mjeru koja nerijetko otežava poljoprivrednicima samu prijavu, i nezadovoljstvo kašnjenjem sredstava, pogotovo kada su u tijeku neke kontrole koje se moraju platiti.

Također, iz razloga što je svota novca ograničena povećanjem broja proizvođača, pojedinačne potpore postaju sve manje. Isti tako, ekološki proizvođači nezadovoljni su time što ne mogu plasirati proizvode, a nemaju ih gdje skladištiti ili preraditi. Savjetodavna služba tu krivicu djelomično vidi i u samim proizvođačima zbog sveopćeg straha od udruživanja, ali isto tako jako je veliki problem što se dobivena sredstva ne ulažu natrag u proizvodnju.

5.3. Razvojna agencija Vukovarsko – srijemske županije

Razvojna agencija Vukovarsko – srijemske županije vodi vrlo važnu ulogu u koordiniranju razvojnih aktivnosti županije i jedinica lokalne samouprave vezanih uz regionalni razvoj. Ona radi na poticanju zajedničkih razvojnih projekata s drugim jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, sudjeluje u projektima i aktivnostima međuregionalne i prekogranične suradnje, te kao regionalni koordinator za Vukovarsko srijemsku županiju radi na izradi županijskih strateških i razvojnih dokumenata. Važan je čimbenik u privlačenju investicija, za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, ruralnog prostora, ljudskih potencijala i tržišta. (Cota, 2018.)

U komunikaciji s Razvojnou agencijou ideja izgradnje Ekološkog Centra je prepoznata kao vrlo dobar projekt koji će za rezultat dati bolji plasman ekoloških proizvoda, a samim time i veći rast ekoloških proizvođača. Okupljeni na jednom mjestu imati će bolji pristup informacijama, mjerama na koje mogu aplicirati i stručnoj potpori županije pa tako i ove Razvojne agencije.

5.4. Stavovi poljoprivrednika

Kako bi se dobio uvid u iskustva i stavove poljoprivrednika, u svibnju 2022. godine proveden je intervju na dva OPG-a koji se bave ekološkom proizvodnjom, koji imaju valjani ekološki certifikat i prodaju ekološke proizvode.

5.4.1. OPG Darko Juzbašić

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Darko Juzbašić nalazi se u Bošnjacima i ekološki nasad lješnjaka imaju unazad šest godina. Da se bave ekološkom proizvodnjom lješnjaka najviše ih je potaknula veća dodana vrijednost samoga proizvoda i što su već imali nasad koji su samo certificirali u ekološki.

Na samom početku proizvodnje imali su određene probleme što se tiče stanja nasada, a tiče se odabira pogrešnog sortimenta i sadnoga materijala. Ovo poljoprivredno gospodarstvo nije nikada primalo subvencije za ovakav vid proizvodnje od strane Vukovarsko – srijemske županije već su u sustavu potpora Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Dva puta godišnje imaju nadzor ekološkog nasada lješnjaka i imaju valjani ekološki certifikat već dugi niz godina. U razgovoru sa vlasnicima gospodarstva izrazili su zabrinutost za budućnost bavljenja ekološkim načinom proizvodnje jer u samome početku nisu shvatili koliko je zapravo zahtjevan ovakav način proizvodnje.

Izgradnju Ekološkog Centra u Vukovarsko – srijemskoj županiji smatraju dugoročno dobrom idejom ako se ono pokaže održivom investicijom i dohodovno samostalnom. Smatraju da će se rado sa svojim gospodarstvom pridružiti radu samoga Centra.

5.4.2. OPG Kruno Šarić

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Kruno Šarić već dugi niz godina bavi se ekološkim uzgojem aronije. U ovome su poslu već desetak godina i broje preko tisuće sadnica aronije (Slika 11.) koja preživljava i na vrlo niskim temperaturama zbog čeka i nosi naziv sibirski borovnica.

U razgovoru s vlasnicima došla sam do saznanja da su vrlo zadovoljni dosadašnjom proizvodnjom i kvalitetom ploda koji nema suhih bobica, posebice ako uzmemo u obzir da su drugi proizvođači imali dosta poteškoća s pticama i divljači koji su im činili veliku štetu. Posla oko aronije uvijek ima jako puno iz razloga što se ona mora redovito okopavati, navodnjavati, orezivati i špricati pripravcima od koprive jer je plantaža pod eko nadzorom i moraju se pravila strogo pridržavati.

Ovo poljoprivredno gospodarstvo svoje proizvode prodaje na kućnom pragu, dok jedan dio ide u hladnjaču, a dio u preradu za sokove, čajeve, džemove i marmelade. Kod ovoga poljoprivrednog gospodarstva najteži je dio plasman proizvoda na tržište jer aronija još uvijek nije atraktivna otkupljivačima na veliko i po nekoliko kilograma ljudi uzimaju za osobne potrebe dok plod koji se ne može prodati završava u preradi soka koji se do sada pokazao kao vrlo traženi proizvod.

Slika 11. Aronija spremna za prodaju

Izvor: <https://www.agroklub.com/vocarstvo/kako-je-ove-godine-ubrana-aronija/14729>

Vlasnik je izrazio zadovoljstvo da se na području Vukovarsko – srijemske županije izgradi Ekološki centar i tu je prepoznao priliku da predstavi svoje proizvode i upozna širi krug ljudi u svojstva i način proizvodnje ove biljke. Za kraj razgovora izrazio je želju da se ubrza realizacija administracije i da mogućnosti korištenja potpora za ekološku proizvodnju budu izdašnije i efikasnije.

6. ZAKLJUČAK

Kada gledamo područje Hrvatske, nadležna tijela pojedinog područja (kontrolno tijelo, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju,Ministarstvo poljoprivrede) trebala bi podržavati raznolikost lokalnog proizvoda i poticati poljoprivredne proizvođače da se okrenu ekološkoj proizvodnji koja obilježava pojedino područje kao dobrom putu za sadašnje i buduće naraštaje ka zdravijem i kvalitetnijem odnosu prema prirodi.

U ovom diplomskom radu objašnjeno je kako i na koji način institucije Vukovarsko – srijemske županije pomažu u razvoju ekološke poljoprivrede i što smatraju potrebnim za razvoj i poticanje ekološke poljoprivrede unutar županije. Tijekom intervjua s ekološkim proizvođačima u Vukovarsko – srijemskoj županiji svi su upoznati s mogućnostima koje im država nudi, a na njima je hoće li to iskoristiti ili neće. Da se bave ekološkom proizvodnjom najviše ih je potaknula veća dodana vrijednost samoga proizvoda, ali i Mjere ruralnog razvoja.

Osnovni problemi s kojima se susreću eko proizvođači na prostoru Vukovarsko srijemske županije su: nedovoljna umreženost proizvođača ekoloških proizvoda, mala količina proizvodnje i ponude, vremenski dugotrajan proces prelaska s konvencionalne na ekološku proizvodnju koji iziskuje znatna financijska sredstva, nestručnost i neiskustvo proizvođača, činjenicu da ekološka proizvodnja zahtijeva svojevrsnu izolaciju od područja konvencionalne proizvodnje visoke standarde u pogledu prerade ekoloških poljoprivrednih proizvoda, tržište ekoloških proizvoda koje je nedovoljno razvijeno, nedostatak navike potrošača za kupnju ekoloških proizvoda, višu cijenu ekoloških u odnosu na „obične“ proizvode, nedovoljan marketing ekoloških proizvoda, dugotrajan i skup proces dobivanja certifikata „eko-proizvod“ i nezadovoljavanje narudžbi u pogledu količine, primjerice trgovačkih centara.

Ideja izgradnje Ekološkog Centra u Vukovarsko srijemskoj županiji prikazana je kao odličan primjer multifunkcionalnog projekta koji će svakako pomoći ekološkim proizvođačima u daljnjem radu i bavljenju ovim vidom poljoprivredne proizvodnje.

Kao glavne koristi ovoga projekta smatramo da je stvaranje prepoznatljivosti prirodne baštine na području Vukovarsko – srijemske županije kao dijela ekološke mreže, projekt će

imati utjecaj i na lokalno stanovništvo, posebice na one koji se bave ruralnim turizmom, kao i proizvodnjom ekološkog voća, povrća i suvenira koje će moći ponuditi posjetiteljima.

Novi Ekološki centar ponuditi će velik broj zanimljivih sadržaja i omogućiti doživljaj prirode na jedinstven način, a kroz održivost ovoga projekta u narednim godinama okupiti ekološke proizvođače i kroz razna subvencioniranja, savjete i apliciranja na fondove EU privući još više poljoprivrednih gospodarstva koji se žele baviti ovim načinom proizvodnje.

7. POPIS LITERATURE

1. Berisha, V. (2016): Razvoj ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj, završni rad, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijo Mirković", Pula. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/unipu:1066/preview> datum pristupa: 5.05. 2022.
2. Cota, I. (2018): Uloga Agencije za razvoj Vukovarsko-srijemske županije Hrast d.o.o. kao regionalnog koordinatora s naglaskom na strateške projekte Vukovarsko-srijemske županije. U: Orešković, B. (ur.) Zbornik radova međunarodne stručno-znanstvene konferencije održane u Županji 14. 10. 2017. na temu „Perspektive razvoja županijske (HR) i oraške (BiH) Posavine“. Gradska knjižnica Županja, str. 6-14.
3. Deže, J., Ranogajec, Lj., Kristić, J. (2013): Značenje intelektualnog kapitala u primjeni agrarnog poduzetništva. U: Šundalić, A., Zmaić, K. & Sudarić, T. (ur.) Zbornik radova sa znanstvenog skupa „Globalizacija i regionalni identitet 2013“ na temu „Uloga obrazovanja u identitetu društva i ekonomiji znanja“. Ekonomski fakultet u Osijeku. Osijek, str. 179-196.
4. Deže, J., Ranogajec, Lj., Lončarić, R., Rabik, M. (2016): Mogućnosti razvoja poduzetništva u ekološkoj poljoprivredi Vukovarsko-srijemske županije, Poljoprivreda, 22(2), str. 64-69.
5. Kisić, I. (2014): Uvod u ekološku poljoprivredu, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 340 str.
6. Renko, S. i Bošnjak, K. (2009): Aktualno stanje i perspektive budućeg razvoja i tržišta ekološke hrane u Republici Hrvatskoj dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/63503> datum pristupa : 31.08.2022.
7. Šiljković, Ž. (2001): Južna Europa u ostvarenju koncepta organske poljoprivrede, odsjek za geografiju, Filozofski fakultet, Zadar, str. 1-20.

8. Tolić, S. (2021) Studija razvoja: Katalog opskrbnog lanca ekoloških proizvoda Osječko baranjske županije.
9. Tolić, S., Maurović Koščak L., Ranogajec Lj. (2013): Modernizacija školskih kurikuluma u funkciji razvoja zapošljavanja i samozapošljavanja u ekološkoj poljoprivredi. U: Zmaić, K., Lončarić, R. & Sudarić, T. (ur.) Tradicijom usprkos krizi – može li se? Zebra Vinkovci, str. 87-106.
10. Znaor, D. (1996): Ekološka poljoprivreda, Globus, Zagreb, 476 str.
11. Woodward, L. Vogtmann, H. (2004): IFOAM's organic principles. Ecology and Farming, str. 12 – 15.

Internet stranice :

1. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR) <https://www.apprrr.hr/> datum pristupa: 30.05.2022.
2. Agroklub <https://www.agroklub.com/> datum pristupa: 17.05. 2022.
3. Državni zavod za statistiku(DZS) <https://dzs.gov.hr/rezultati-pretrazivanja/49?pojam=ekolo%C5%A1ka> datum pristupa: 2.05.2022.
4. Hrvatska mreža za ruralni razvoj <https://hmrr.hr/> datum pristupa: 20.05. 2022.
5. Katalog EU projekata, 2015 - https://www.vusz.hr/Cms_Data/Contents/VSZ/Folders/dokumenti/upravni7/~contents/4R427539LY9NR3P3/katalog.pdf datum pristupa: 22.05.2022.
6. Ministarstvo poljoprivrede <https://poljoprivreda.gov.hr/> datum pristupa: 2.05. 2022.
7. Narodne novine <https://www.nn.hr/> datum pristupa: 16.05.2022.

8. Poljoprivredni inkubator Drenovci <https://ppinkubator-drenovci.hr/> datum pristupa: 4.05.2022.
9. Press032 <https://press032.com/> datum pristupa: 1.06.2022.
10. Razvojna agencija VSŽ <https://www.ra-vsz.hr/> datum pristupa: 7.05.2022.
11. Savjetodavna služba <https://www.savjetodavna.hr/directory-savjetnici/listing/mira-zivkovic-dipl-ing-agr/> datum pristupa: 28.04. 2022.
12. Turistička zajednica Vukovarsko – srijemske županije <https://www.visitvukovar-srijem.com/> datum pristupa: 25.04.2022.
13. Uredba Europske komisije od 5. Rujna 2008. godine <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0889&from=EN> datum pristupa: 22.05.2022.
14. Vukovarsko srijemska županija <https://www.vusz.hr/pretraga/ekolo%C5%A1ka%20poljoprivreda> datum pristupa: 25.04.2022.

8. SAŽETAK

Ekološka poljoprivreda predstavlja poljoprivredu koncipiranu tako da štiti tlo, vodu, zrak, biljne i animalne te genetske resurse, nije za okoliš degradirajuća, tehnički je primjerena, ekonomski opstojna, a socijalno prihvatljiva. Za razliku od konvencionalne poljoprivrede koja se temelji na visokim unosima izvan farme, ekološka poljoprivreda propagira što manji unos izvan farme. Zato neki znanstvenici za ekološku poljoprivredu kažu da predstavlja brak između ekologije i poljoprivrede.

Zadnjih nekoliko godina raste interes brojnih dionika za ekološkom poljoprivredom, kako na globalnoj, tako i na nacionalnoj razini. Republika Hrvatska ne zaostaje za globalnim trendom koji se odnosi na postupan prijelaz s konvencionalne na ekološku poljoprivredu. To se potvrđuje sve većim brojem poljoprivrednika i poduzetnika kao potrošačima proizvoda ekološke poljoprivrede i same proizvodnje uz potporu vlade i lokalnih zajednica.

Prema podacima DZS-a objavljenim 30. lipnja 2021. godine, broj registriranih ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj u 2020. godini iznosio je 5.937, što je povećanje od 7% u odnosu na 2019. godinu. Pregledom broja ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj od 2013. do 2020. godine, tijekom razdoblja od 8 godina, vidljiv je kontinuiran rast u prosjeku od 19,38%. Tako je broj ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj od 2013. do 2020. godine porastao za čak 232%.

Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, 2013. godine, Vukovarsko – srijemska županija (VSŽ) nizom projekata nastoji osigurati i sufinancirati što više poduzetničkih ideja koje su dijelom, i u funkciji razvoja ekološke proizvodnje. Prema dostupnim podacima, u VSŽ registrirano je ukupno 192 ekološka proizvođača s važećim ekološkim certifikatom.

Novi Ekološki centar koji se planira graditi u okviru projekta sufinanciran iz Europskih fondova ponuditi će velik broj zanimljivih sadržaja i omogućiti doživljaj prirode na jedinstven način, a kroz održivost ovoga projekta u narednim godinama okupiti ćemo ekološke proizvođače i kroz razna subvencioniranja, savjete i apliciranja na fondove EU privući još više poljoprivrednih gospodarstva koji se žele baviti ovim načinom proizvodnje.

Vukovarsko – srijemska županija i dalje će pomagati i poticati razvoj ekološke poljoprivrede kroz analizirane segmente institucionalnih potpora, a u tom djelu će uveliko pomoći i prvi izgrađeni Ekološki Centar u Vukovarsko – srijemskoj županiji.

Ključne riječi: ekološka poljoprivreda, Vukovarsko – srijemska županija, Ekološki Centar

9. SUMMARY

Organic agriculture represents agriculture designed to protect soil, water, air, plant and animal resources and genetic resources, is not degrading for the environment, technically appropriate, economically sustainable and socially acceptable. Unlike conventional agriculture based on high inputs outside the farm, organic agriculture promotes the lowest possible intake outside the farm. So some organic farming scientists say it represents a marriage between ecology and agriculture.

In the last few years, the interest of many stakeholders in ecological agriculture has been growing, both at the global and national level. The Republic of Croatia is not lagging behind the global trend related to the gradual transition from conventional non-ecological agriculture. This is confirmed by the growing number of farmers and entrepreneurs as consumers of organic farming products and production itself with the support of the government and local communities.

According to CBS data published on 30 June 2021, the number of registered organic agricultural entities in Croatia in 2020 was 5,937, an increase of 7% compared to 2019. An examination of the number of organic agricultural entities in Croatia from 2013 to 2020, over a period of 8 years, showed a continuous growth of 19.38% on average. Thus, the number of organic agricultural entities in Croatia increased by as much as 232% between 2013 and 2020.

Since the accession of the Republic of Croatia to the European Union, in 2013, Vukovar-Srijem County (CSF) has been trying to secure and co-finance as many entrepreneurial ideas as possible that are part of, and as a function of developing organic production. According to available data, a total of 192 organic producers with valid environmental certificate have been registered in the Vukovar - Srijem county.

The new ecological centre that is planned to be built within the framework of the project co-financed by the European funds will offer a large number of interesting content and enable a unique experience of nature, and through the sustainability of this project in the coming years we will gather ecological producers through various subsidies, advice and applications to EU funds attract even more agricultural holdings that want to deal with this way of production.

Vukovar-Srijem County will continue to assist and encourage the development of organic agriculture through analysed segments of institutional aid, and the first organized ecological Centre in Vukovar-Srijem County will greatly help in this part.

Keywords: ecological agriculture, Vukovar-Srijem County, Ecological Center

10. POPIS TABLICE

red.br.	NAZIV TABLICE	str.
1.	Ukupna površina ekološkog korištenoga poljoprivrednog zemljišta u VSŽ (izraženo u ha)	14
2.	Broj grla ekološki uzgojene stoke po vrstama u VSŽ	15
3.	Mjere ruralnog razdoblja za ekološku poljoprivredu	21

12. POPIS SLIKA

red.br.	NAZIV SLIKE	str.
1.	SWOT analiza ekološke poljoprivrede	4
2.	Načela IFOAM organizacije, Woodward i Vogtman, 2004.	9
3.	Ukupna površina ekološko korištenog poljoprivrednog zemljišta u RH iz 2020. godine	11
4.	Logo projekta Eco FOOD _TURA	17
5.	Poljoprivredno poduzetnički inkubator Drenovci	17
6.	Poduzetnički inkubator Vinkovci	18
7.	Agrotehnološki centar ,Cerna	19
8.	Eko znak za ekološku proizvodnju	24
9.	Shematski prikaz nositelja i partnera na projektu izgradnje Ekološkog Centra	26
10.	Položaj park šume Kanovci, kao lokaliteta Ekološkog Centra	27
11.	Aronija spremna za prodaju	31

13. POPIS GRAFIKONA

red.br.	NAZIV GRAFIKONA;	str.
1.	Broj ekoloških poljoprivrednih subjekata, RH	12
2.	Prikaz prisutnosti ekoloških proizvođača na tržištu	13

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

diplomski studij, Ekološka poljoprivreda

Diplomski rad

Izgradnja Ekološkog centra u Vukovarsko – srijemskoj županiji iz perspektive poljoprivrednika i administracije

Iva Gagro

Sažetak:

Zadnjih nekoliko godina raste interes brojnih dionika za ekološkom poljoprivredom, kako na globalnoj, tako i na nacionalnoj razini. Republika Hrvatska ne zaostaje za globalnim trendom koji se odnosi na postupan prijelaz s konvencionalne na ekološku poljoprivredu. To se potvrđuje sve većim brojem poljoprivrednika i poduzetnika kao potrošačima proizvoda ekološke poljoprivrede i same proizvodnje uz potporu vlade i lokalnih zajednica. Prema podacima DZS-a objavljenim 30. lipnja 2021. godine, broj registriranih ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj u 2020. godini iznosio je 5.937, što je povećanje od 7% u odnosu na 2019. godinu. Pregledom broja ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj od 2013. do 2020. godine, tijekom razdoblja od 8 godina, vidljiv je kontinuiran rast u prosjeku od 19,38%. Tako je broj ekoloških poljoprivrednih subjekata u Hrvatskoj od 2013. do 2020. godine porastao za čak 232%. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, 2013. godine, Vukovarsko – srijemska županija (VSŽ) nizom projekata nastoji osigurati i sufinancirati što više poduzetničkih ideja koje su dijelom, i u funkciji razvoja ekološke proizvodnje. Prema dostupnim podacima, u VSŽ registrirano je ukupno 192 ekološka proizvođača s važećim ekološkim certifikatom. Novi Ekološki centar koji se planira graditi u okviru projekta sufinanciran iz Europskih fondova ponuditi će velik broj zanimljivih sadržaja i omogućiti doživljaj prirode na jedinstven način, a kroz održivost ovoga projekta u narednim godinama okupiti ćemo ekološke proizvođače i kroz razna subvencioniranja, savjete i apliciranja na fondove EU privući još više poljoprivrednih gospodarstva koji se žele baviti ovim načinom proizvodnje.

Vukovarsko – srijemska županija i dalje će pomagati i poticati razvoj ekološke poljoprivrede kroz analizirane segmente institucionalnih potpora, a u tom djelu će uveliko pomoći i prvi izgrađeni Ekološki Centar u Vukovarsko – srijemskoj županiji.

Rad je izrađen pri: Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Mentor: prof.dr.sc. Mirjana Brmež

Broj stranica: 44

Broj slika: 11

Broj tablica: 3

Broj literaturnih navoda: 25

Broj grafikona: 2

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: ekološka poljoprivreda, Vukovarsko – srijemska županija, Ekološki Centar

Datum obrane:

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. prof.dr.sc. Karolina Vrandečić, predsjednik
2. prof.dr.sc. Mirjana Brmež, mentor
3. prof.dr.sc. Brigita Popović, član

Rad je pohranjen u: Knjižnica Fakulteta agrobiotehničkih znanosti u Osijeku, Sveučilištu u Osijeku, Vladimira Preloga 1, Osijek

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
graduate study, Organic Agriculture

Graduate thesis

Construction of the Ecological Center in Vukovar - Srijem County from the perspective of farmers and administration
Iva Gagro

Abstract:

In the last few years, the interest of many stakeholders in ecological agriculture has been growing, both at the global and national level. The Republic of Croatia is not lagging behind the global trend related to the gradual transition from conventional non-ecological agriculture. This is confirmed by the growing number of farmers and entrepreneurs as consumers of organic farming products and production itself with the support of the government and local communities. According to CBS data published on 30 June 2021, the number of registered organic agricultural entities in Croatia in 2020 was 5,937, an increase of 7% compared to 2019. An examination of the number of organic agricultural entities in Croatia from 2013 to 2020, over a period of 8 years, showed a continuous growth of 19.38% on average. Thus, the number of organic agricultural entities in Croatia increased by as much as 232% between 2013 and 2020. Since the accession of the Republic of Croatia to the European Union, in 2013, Vukovar-Srijem County (CSF) has been trying to secure and co-finance as many entrepreneurial ideas as possible that are part of, and as a function of developing organic production. According to available data, a total of 192 organic producers with valid environmental certificate have been registered in the Vukovar - Srijem county. The new ecological centre that is planned to be built within the framework of the project co-financed by the European funds will offer a large number of interesting content and enable a unique experience of nature, and through the sustainability of this project in the coming years we will gather ecological producers through various subsidies, advice and applications to EU funds attract even more agricultural holdings that want to deal with this way of production.

Vukovar-Srijem County will continue to assist and encourage the development of organic agriculture through analysed segments of institutional aid, and the first organized ecological Centre in Vukovar-Srijem County will greatly help in this part.

The paper was prepared by: Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

Mentor: prof.dr.sc. Mirjana Brmež

Number of pages: 44

Number of pictures: 11

Number of tables: 3

Number of references: 25

Number of charts: 2

Original language: Croatian

Key words: ecological agriculture, Vukovar - Srijem County, Ecological Center

Date of defense:

Expert Committee for Defense:

1. prof.dr.sc. Karolina Vrandečić, President
2. prof.dr.sc. Mirjana Brmež, mentor
3. prof.dr.sc. Brigita Popović, member

The paper is stored in: Library of the Faculty of Agrobiotechnical Sciences in Osijek, University of Osijek, Vladimira Preloga 1, Osijek

